

Динаміка захворюваності на ендокринопатії серед дорослого населення Тернопільської області

Мета роботи — на підставі комплексного вивчення стану здоров'я дорослих людей — мешканців Чортківського району Тернопільської області оцінити стан і динаміку розвитку ендокринної патології.

Матеріали та методи. Проаналізовано обліково-звітну та медико-статистичну документацію щодо діяльності ендокринологічної служби центральної районної поліклініки м. Чорткова за 2010–2012 рр.

Результати та обговорення. Наведено дані про структурну динаміку хворих на ендокринопатії серед дорослого населення в Чортківському районі Тернопільської області протягом 2010–2012 рр.

Висновки. Виявлено зростання показників поширеності захворювань ендокринної системи серед дорослого населення Чортківського району Тернопільської області впродовж 2010–2012 рр.

Ключові слова:

ендокринопатії, цукровий діабет, патологія щитоподібної залози, захворюваність.

Проблема ендокринних захворювань із кожним роком дедалі більше привертає до себе увагу медичних працівників. Рівень ендокринологічної захворюваності як один із показників стану здоров'я населення має тенденцію до зростання [2]. Дані низки авторів указують на те, що великий вплив на формування здоров'я населення мають такі чинники, як порушення обміну речовин, незбалансоване харчування, економічний рівень життя, психоемоційні та генетичні фактори. Поєднання цих чинників за умов їх систематичного впливу знижує опірність та адаптаційно-компенсаторні можливості організму, що клінічно виявляється розвитком специфічних захворювань [5, 9].

Спостереження й дослідження останніх років показали високу захворюваність і смертність населення України, причому в західному регіоні приблизно у 52,3 % осіб реєструються хронічні захворювання [3, 6]. Згідно з даними ВООЗ захворюваність на цукровий діабет у середньому становить 1,5–4 %, значно зростаючи в розвинутих країнах світу — до 5–6 %. У структурі ендокринних захворювань цукровий діабет становить 60–70 %. До серйозних проблем охорони здоров'я належить також ожиріння. За оцінкою ВООЗ, до 2030 р. особи з ожирінням становитимуть 45 % усіх жителів світу [4]. За даними О.М. Приступюка і М.В. Бодяна, на початку XXI століття кількість хворих з ожирінням перевищила 300 млн, із цукровим діабетом — 245 млн. Оскільки обидва захворювання набули глобального поширення, деякі дослідники запропонували ввести термін «DiObesity», тобто «діожиріння» [7]. Експерти також встановили, що понад 2 млрд населення планети проживає в умовах природного дефіциту йоду, що створює небезпеку виникнення змін як у структурі та функції щитоподібної залози, так і з боку інших органів та систем організму [10]. Протягом останніх років в Україні

**М.І. Марущак,
Х.І. Козак,
О.В. Денефіль**

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Марущак Марія Іванівна
д. мед. н., зав. кафедри
функціональної діагностики
і клінічної патофізіології

46001, м. Тернопіль,
вул. Майдан Волі, 1
Тел. (097) 998-12-02
E-mail: m_shvaluk@mail.ru

Стаття надійшла до редакції
6 грудня 2013 р.

Рис. 1. Структура первинної та загальної захворюваності на ендокринопатії в Чортківському районі у 2010 р.

спостерігають збільшення кількості регіонів, у яких зафіксовано зобну ендемію, особливо це стосується західних регіонів країни у зв'язку з біогеохімічними особливостями цих територій [8].

Мета роботи — на підставі комплексного вивчення стану здоров'я дорослих людей — мешканців Чортківського району Тернопільської області оцінити стан і динаміку розвитку ендокринної патології.

Для реалізації зазначеної мети були поставлені такі завдання: проаналізувати захворюваність дорослого населення за даними звернень у поліклініку м. Чорткова; узагальнити результати медичних оглядів населення району; дати комплексну оцінку здоров'я дорослих осіб Чортківського району Тернопільської області.

Матеріали та методи

Проаналізовано обліково-звітну та медико-статистичну документацію щодо діяльності ендокринологічної служби центральної районної поліклініки м. Чорткова за 2010–2012 рр. Проаналізовано показники захворюваності та поширеності ендокринної патології серед дорослих осіб, що мешкають у Чортківському районі Тернопільської області.

Результати та обговорення

Загальна захворюваність на ендокринну патологію в Чортківському районі за 2010 р. становила 6539,3 випадку на 100 тис. відповідного населення, за 2011 р. — 7001,3 на 100 тис. насе-

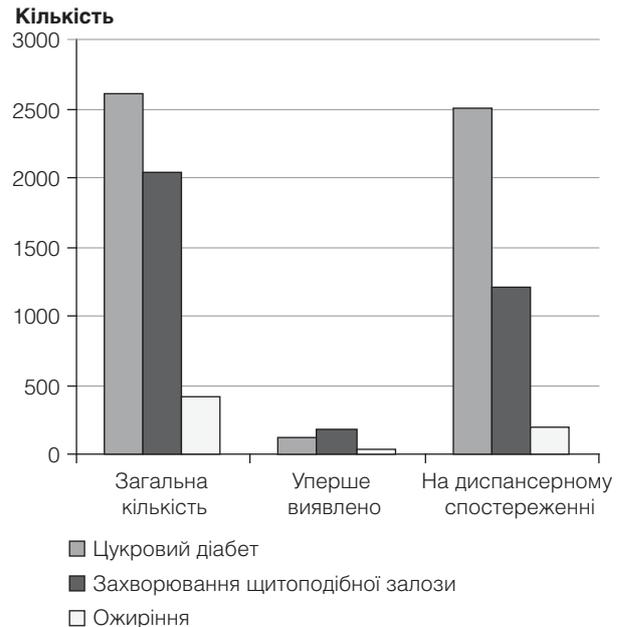

Рис. 2. Структура первинної та загальної захворюваності на ендокринопатії в Чортківському районі у 2011 р.

лення і за 2012 р. — 7223,4 на 100 тис. дорослого населення (рис. 1–3). Порівнюючи виявлені показники поширеності ендокринологічних захворювань із загальностатистичними даними по Україні (8365,1 на 100 тис. дорослого населення у 2011 р.) встановили на 16,3 % нижчий рівень загальної захворюваності в Чортківському районі.

Аналіз показників первинної захворюваності показав, що у 2010 р. було 604,1 випадку вперше діагностованих захворювань, у 2011 р. — 624,4 і у 2012 р. — 612,9 на 100 тис. дорослого населення. Простеживши динаміку ендокринопатій у Чортківському районі Тернопільської області впродовж 2010–2012 рр., можна говорити про тенденцію до зростання ендокринної патології (див. рис. 4).

Аналіз структури захворюваності показав, що найчастіше в мешканців Чортківського району зустрічається цукровий діабет, при цьому дані поширеності цього захворювання свідчать про підвищення показника за період 2010–2012 рр. (див. рис. 1–3). Відповідно до даних світової статистики кожні 13–15 років кількість людей із цукровим діабетом подвоюється. Аналогічна тенденція спостерігається і в Україні: показник захворюваності збільшився з 115,6 (1993 р.) до 248,4 (2008 р.) на 100 тис. населення, показник поширеності — відповідно з 699,2 до 2354,7 [11].

До чинників розвитку цукрового діабету належить ожиріння, яке виникає внаслідок порушення балансу між надходженням та втратою енергії при взаємодії певних спадкових факто-

рів, переїдання, соціальних, поведінкових і фізіологічних чинників та характеризується надлишковим відкладанням жиру в організмі. Показник первинної захворюваності на ожиріння у 2011 р. становив 81,2 випадку, а у 2012 р. — 101,5 випадку на 100 тис. дорослого населення, що вказує на значний його ріст за останній рік. Обґрунтовуючи отримані показники, слід зазначити, що за останні роки ця проблема торкнулася країн з низьким економічним рівнем через підвищене споживання висококалорійних продуктів, малорухливий спосіб життя, негативні наслідки урбанізації [13].

Загальна захворюваність на патологію щитоподібної залози в Чортківському районі за 2010 р. складала 2483,5 випадків, за 2011 р. — 2694,2 випадків і за 2012 р. — 2882,0 на 100 тис. дорослого населення (рис. 1–3) (показник поширеності хвороб щитоподібної залози вжито умовно, він охоплює такі нозологічні одиниці, як дифузний зоб, тиреоїдит, вузловий зоб, тиреотоксикоз, гіпотиреоз). Отримані дані свідчать про зростання рівня захворюваності населення на цю патологію в Чортківському районі протягом останніх трьох років. Аналізуючи показник первинної захворюваності, ми встановили, що у 2010 р. він становив 289,3, у 2011 р. — 294,4 і у 2012 р. — 262,7 випадку на 100 тис. дорослого населення, що вказує на тенденцію до зниження захворюваності на патологію щитоподібної залози протягом кількох останніх років.

Дослідження групи американських учених показало, що в дорослого населення США найчастіше трапляється цукровий діабет (6–22 %), порушення толерантності до глюкози (17 %), ожиріння (19–32 %), метаболічний синдром (34–39 %), остеопороз (7,2 %) і остеопенія (39,6 %), гіперхолестеринемія (17 %) і тиреоїдит (5 %) [12]. Згідно зі звітом управління розвитку людини в Україні надлишкову масу тіла мають близько 29 % населення і 20 % хворіють на ожиріння [6].

У структурі ендокринної захворюваності населення України поширеність тиреоїдної патології становить 51 %, досягаючи 70 % у західному регіоні країни [1]. Порівнюючи наші результати, можна відзначити, що у структурі ендокринної захворюваності в Чортківському районі Тернопільської області впродовж 2010–2012 рр. переважають цукровий діабет (49,3–50,6 %), патологія щитоподібної залози (38,4–40,8 %) й ожиріння (9,6–10,9 %).

Представлені результати вивчення захворюваності та структури хвороб ендокринної системи серед дорослих осіб дадуть змогу на місцевому рівні реалізувати систему заходів зі спостереження, аналізу, оцінки і прогнозу стану ендокринного здоров'я з метою отримання інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих рішень щодо його укріплення, розробки профілактичних і оздоровчих заходів із захисту населення від несприятливих чинників.

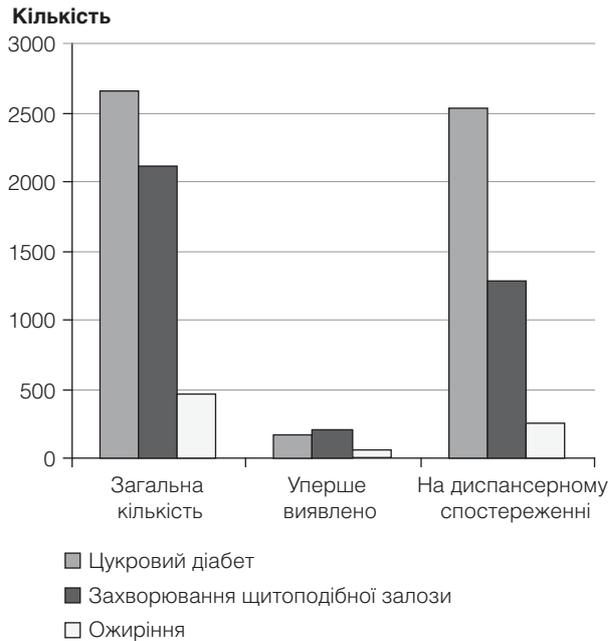

Рис. 3. Структура первинної та загальної захворюваності на ендокринопатії в Чортківському районі у 2012 р.

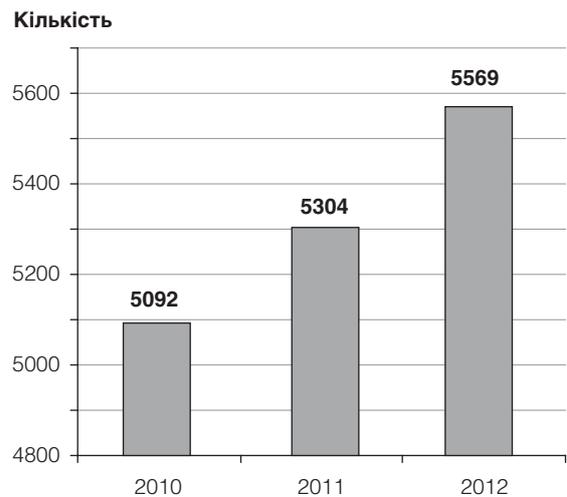

Рис. 4. Динаміка ендокринопатій у Чортківському районі Тернопільської області впродовж 2010–2012 рр.

ендокринного здоров'я з метою отримання інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих рішень щодо його укріплення, розробки профілактичних і оздоровчих заходів із захисту населення від несприятливих чинників.

Висновки

Виявлено зростання показника поширеності захворювань ендокринної системи серед дорослого населення Чортківського району Тернопільської області впродовж 2010–2012 рр. У струк-

турі ендокринної захворюваності у мешканців Чортківського району Тернопільської області впродовж 2010–2012 рр. переважали цукровий діабет (49,3–50,6%), патологія щитоподібної залози (38,4–40,8%) й ожиріння (9,6–10,9%).

Перспективи подальших досліджень. Вивчення захворюваності, поширеності та структури ендокринної патології в осіб різного віку і статі в Тернопільській області впродовж 2010–2012 рр.

Список літератури

1. Гобелецька І.Д. Частота дифузного нетоксичного зоба серед породиль Коломийського району і стан здоров'я їхніх дітей // Буковинський медичний вісник.— 2006.— Т. 1, № 1.— С. 113–118.
2. Дедов І.І., Мельниченко Г.А., Фадеев В.Ф. Эндокринология.— М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007.— 432 с.
3. Зозуля І.С., Зозуля А.І. Епідеміологія цереброваскулярних захворювань в Україні // Укр. мед. часопис. Актуальні питання клінічної практики.— 2011.— № 5 (85).— С. 38–41.
4. Іманова Н.І. Ожиріння, як фактор ризику розвитку патології респіраторного тракту // Вісник проблем біології і медицини.— 2013.— Вип. 2 (100).— С. 16–22.
5. Общественное здоровье и здравоохранение / Под ред. В.А. Миняева, Н.И. Вишнякова.— М.: МЕДпресс-информ, 2003.— 528 с.
6. Основні причини високого рівня смертності в Україні: Звіт управління розвитку людини Світового банку із серії «Здоров'я людини та демографія» / Р. Менон, Б. Фрогнер.— К.: ВЕРСО-04, 2010.— 60 с.
7. Приступок О.М., Бодян М.В. Ожиріння у пацієнтів із цукровим діабетом 2-го типу // Міжнарод. ендокринолог. журн.— 2008.— № 1 (13) [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://www.mif-ua.com/archive/article/4458>.
8. Тимченко А.М. Ендемічний зоб (обговорення консенсусу та шляхи вирішення проблеми) // Міжнарод. ендокринолог. журн.— 2006.— № 3 (5).— С. 9–12.
9. Томей А.І., Передрій О.А., Шверця С.Ю. Аналітична оцінка динаміки розвитку ендокринних захворювань у дітей міста Ужгород // Проблеми клінічної педіатрії.— 2011.— № 3 (13).— С. 61–66.
10. Тронько М.Д., Богданова Т.І. Щитовидна залоза і радіація (фундаментальні та прикладні дослідження) // Журн. Академії медичних наук України.— 2006.— Т. 12, № 1.— С. 40–49.
11. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги. цукровий діабет 2 типу // Наказ Міністерства охорони здоров'я № 1118 від 21.12.2012.
12. Golden S.H., Robinson K.A., Saldanha I. Prevalence and Incidence of Endocrine and Metabolic Disorders in the United States: A Comprehensive Review // The Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism.— 2009.— Vol. 94, N 6.— P. 1853–1878.
13. Lenzer J. Obesity related illness consumes a sixth of US healthcare budget // В. М. J.— 2010.— Vol. 341.— P. 6014.

М.І. Марущак, Х.І. Козак, О.В. Денефил

ГВУЗ «Тернопольский государственный медицинский университет имени И.Я. Горбачевского МЗ Украины»

Динамика заболеваемости эндокринопатиями среди взрослого населения Тернопольской области

Цель работы — на основании комплексного изучения состояния здоровья взрослых людей, проживающих в Чертковском районе Тернопольской области, оценить состояние и динамику развития эндокринной патологии.

Материалы и методы. Проанализирована учетно-отчетная и медико-статистическая документация о деятельности эндокринологической службы центральной районной поликлиники г. Чертовка за 2010–2012 гг.

Результаты и обсуждение. Приведены данные о структурной динамике больных эндокринопатиями среди взрослого населения в Чертковском районе Тернопольской области в течение 2010–2012 гг.

Выводы. Выявлено возрастание показателей распространенности заболеваний эндокринной системы среди взрослого населения Чертковского района Тернопольской области на протяжении 2010–2012 гг.

Ключевые слова: эндокринопатии, сахарный диабет, патология щитовидной железы, заболеваемость.

M.I. Marushchak, H.I. Kozak, O.V. Denefil

Horbachevsky Ternopil State Medical University of the Ministry of Healthcare of Ukraine

Dynamics of morbidity on endocrinopathy of adult population of Ternopil Region

Objective. On the basis of a comprehensive study of the health status of adults living in Chortkiv district, Ternopil Region, to assess the status and identify the dynamics of endocrine pathology.

Materials and methods. The aim achieved by analyzing the accounting and reporting, medical and statistical records of endocrinological service activity of Chortkiv Central District Hospital during 2010–2012 years.

Results and discussion. The articles presents data on structural dynamics of endocrine pathology among the adult population in the Chortkiv region of Ternopil area during 2010–2012 years.

Conclusions. The study revealed a high prevalence of endocrine diseases' parameters among adults population of Chortkiv district, Ternopil Region area during 2010–2012 years.

Key words: endocrinopathy, diabetes mellitus, thyroid pathologies, morbidity.